

info

TERNAT Sint
Jozef

van 4 naar 5
schooljaar 2019-2020

→ samen.leren.leven

infoavond dinsdag 26 februari 2019

Inhoud

1 Welkom in de derde graad.....	1
2 Inleiding	2
3 De derde graad.....	3
3.1 Studierichtingen.....	3
3.2 Lessentabel	4
3.3 Welke derdegraadsrichting kies je?	5
3.4 Toelichting bij de studierichtingen/polen	5
3.4.1 Pool economie	5
3.4.2 Richting humane wetenschappen.....	6
3.4.3 Pool Latijn	7
3.4.4 Pool moderne talen.....	7
3.4.5 Pool wetenschappen.....	8
3.4.6 Pool wiskunde.....	9
3.4.7 Natuurwetenschappen als algemene vorming	9
3.5 Nog een aantal accenten in onze school	9
3.5.1 Esthetica	10
3.5.2 Wiskunde	10
3.5.3 Antieke cultuur	11
3.5.4 Accenten in de richting humane wetenschappen.....	11
3.5.5 Accenten in de pool wetenschappen	11
3.5.6 Accenten in de richtingen economie-wiskunde en Latijn-wiskunde.....	11
3.5.7 Accenten in de richting wiskunde-wetenschappen.....	12
4 Overgangsmogelijkheden na de tweede graad.....	13
5 Wat na het secundair onderwijs?	14
6 Wanneer moet je keuze bepaald zijn?	15
7 Info en inschrijvingen voor nieuwe leerlingen	15

* Deze infobrochure kun je ook terugvinden op onze website (<http://www.sint-jozef-ternat.be> onder de rubriek schoolinfo, studieaanbod, infobrochures) en op Smartschool (intradesk > info voor leerlingen en ouders > communicatie > brieven > 4de jaar).

1 Welkom in de derde graad

Beste leerling

In de tweede graad heb je gekozen voor een aso-richting met een uitgesproken doorstromingsfunctie. Dat betekent dat je een algemene, brede, theoretische vorming krijgt die je voorbereidt op verdere studies in het hoger onderwijs (zie ook bijlage 1).

We willen je als school ondersteunen in je zoektocht naar een geschikte studierichting in de derde graad. We doen dat op verschillende manieren:

- via deze infobrochure,
- tijdens een infomoment op school op dinsdag 5 februari of 12 februari 2019,
- tijdens een infomoment samen met je ouders op dinsdag 26 februari 2019,
- door een advies dat de klassenraad in april formuleert op basis van je voorkeur en je resultaten tot dan toe,
- tijdens een oudercontact op dinsdag 30 april 2019.

Het is belangrijk goed na te denken en een keuze te maken die bij je mogelijkheden en interesses past, zodat je gemotiveerd aan het hoger onderwijs kunt beginnen.

Leerlingen die de tweede graad in een andere school hebben gevolgd, zijn welkom op onze infoavond (met mogelijkheid tot inschrijven) van vrijdag 26 april 2019 of kunnen een persoonlijke afspraak maken met onze coördinator, mevr. Van Trappen (info en inschrijvingen: zie pagina 15).

Hopelijk kun je via dit studiekeuzetraject een goede keuze maken. We wensen het je alvast van harte toe.

Yannick Noppe en Lut Delcour
Het directieteam

2 Inleiding

Ons onderwijsaanbod is gebaseerd op de lessentabellen van het 'leerplan secundair onderwijs' Katholiek Onderwijs Vlaanderen (<http://www.katholiekonderwijs.vlaanderen>).

Globaal genomen hanteren alle katholieke aso-scholen dezelfde lessentabellen. Voor een aantal vakken kan een school wel één of twee lesuren (de zogenaamde complementaire uren) naar keuze invullen. De specifieke accenten die onze school legt, vind je op pagina 9. De lessentabellen van de studierichtingen die wij aanbieden in het vijfde en zesde jaar, vind je op pagina 4.

Alle richtingen in het aso bereiden voor op studies in het hoger onderwijs. Onze afgestudeerden kiezen doorgaans voor een brede waaier aan richtingen (zie bijlage 2). Voor een aantal studies heb je weliswaar een stevige voorkennis van wiskunde, wetenschappen of talen nodig. Meer kun je daarover lezen op pagina 14.

3 De derde graad

3.1 Studierichtingen

De tweede graad aso bestaat uit eenpolige studierichtingen. In de richtingen Latijn en economie kon je kiezen voor een accent wiskunde of talen. De derde graad aso bestaat uit tweepolige studierichtingen (behalve de richting humane wetenschappen) met - per studierichting - nagenoeg dezelfde lessentabel voor het vijfde en zesde jaar.

Volgens het onderwijsdecreet moeten het vijfde en zesde jaar in dezelfde studierichting gevolgd worden. Na het vijfde jaar kun je dus niet meer van richting veranderen.

Onze school biedt negen studierichtingen aan in de derde graad:

1. Economie - Moderne talen	EM
2. Economie - Wiskunde	EW
3. Humane wetenschappen	HW
4. Latijn - Moderne talen	LM
5. Latijn - Wiskunde	LW
6. Latijn - Wetenschappen	LWE
7. Moderne talen - Wetenschappen	MWE
9. Wetenschappen – Wiskunde	WW

De lessentabel op pagina 4 geven je heel wat nuttige informatie over de verschillende studierichtingen.

De algemeen vormende vakken vormen een eerste groep. Dat zijn: geschiedenis, godsdienst, esthetica, lichamelijke opvoeding en Nederlands. De doelen die in die vakken worden nagestreefd, zijn voor alle leerlingen dezelfde. Daarom hebben alle studierichtingen voor die vakken ook evenveel lessen per week.

De vakken die daarop volgen, hebben - afhankelijk van de pool of de studierichting - een verschillend aantal lessen per week. De doelen die in die vakken bereikt moeten worden, verschillen immers per studierichting. Sommige vakken zijn zo specifiek dat ze enkel voorkomen in een specifieke pool of studierichting. Die polen/studierichtingen worden verder in deze brochure toegelicht (vanaf pagina 5) en komen uitgebreid aan bod op de infoavond op dinsdag 26 februari.

3.2 Lessentabel

Vergelijkende lessentabel van de derde graad:

VAKKEN	STUDIERICHTINGEN →	EM	EM4	EW	HW	HW4	LM	LM4	LWE	LW6	LW8	MWE	WW6	WW8
Geschiedenis		2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Godsdienst		2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Esthetica		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Lichamelijke opvoeding		2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Nederlands		4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Frans		4	4	3	3	3	4	4	3	3	3	4	3	3
Frans praktisch		-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Engels		3	3	2	2	2	3	3	2	2	2	3	2	2
Engels praktisch		-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Duits		3	2	-	-	-	3	3	-	-	-	2	-	-
Aardrijkskunde		1	1	1	1	1	1	1	2/1	1	1	2/1	2/1	2/1
Biologie		-	-	1	-	-	-	-	2	1	1	2	2	2
Chemie		-	-	1	-	-	-	-	2	1	1	2	2	2
Fysica		-	-	1	-	-	-	-	2/3	1	1	2/3	2/3	2/3
Natuurwetenschappen		2	2	-	2	2	2	2	-	-	-	-	-	-
Wetenschappen		-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Wiskunde		3	4	6	3	4	3	4	4	6	6	4	6	6
Wiskunde extra		-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	2
Latijn		-	-	-	-	-	4	4	4	4	4	-	-	-
Antieke cultuur		-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-
Economie		5	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gedragwetenschappen		-	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Cultuurwetenschappen		-	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Project		-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Wetenschappelijk tekenen		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Economische initiatie		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-

totaal: 32 lestijden

2/1 betekent: twee lestijden in het vijfde jaar, één lestijd in het zesde jaar

3.3 Welke derdegraadsrichting kies je?

Bij het kiezen van een geschikte studierichting laat je je bij voorkeur leiden door:

- de richting die je nu volgt,
- je vaardigheden in en resultaten voor de vakken die je interesseren,
- het advies van je leerkrachten, je ouders en eventueel de CLB-medewerker of coördinator en
- de studierichting die je in het hoger onderwijs wil volgen.

3.4 Toelichting bij de studierichtingen/polen

De studierichtingen in de derde graad aso bestaan telkens uit twee polen (behalve de richting humane wetenschappen). Hieronder lichten we elke pool kort toe.

3.4.1 Pool economie

Waarom is Facebook gratis? En waarom doet het aandeel van Facebook het dan toch zo goed op de beurs? Heeft het misschien te maken met het feit dat internetgiganten zoals Facebook, Google of Amazon alle concurrentie wegblazen?

Iedereen botst voortdurend op economische wetmatigheden in zijn of haar leefwereld. Het vak economie wil jou inzicht geven in onze economische realiteit vol met economische problemen. Deze ontstaan wanneer meer van het een, minder van iets anders betekent. Er zijn immers zoveel behoeften en de middelen om ze te voldoen zijn beperkt, er is dus schaarste en er moet worden gekozen.

In de derde graad economie wordt verder gebouwd op de leerstof van de tweede graad en worden de thema's verder uitgewerkt in een ruimere (internationale) context. Maar geen paniek! Heb je in de tweede graad de economische trein gemist? Ook dan ben je zeker welkom, je moet dan wel een (begeleide) inhaalbeweging doorlopen.

De lessen economie bestaan voor het grootste deel uit het deelvak 'algemene economie'. Hier bestuderen we vanuit de actualiteit concepten zoals vraag en aanbod, overheidsingrepen zoals belastingen, handel, geld en inflatie, de beurs... Ook het ecologische, sociale en ethische aspect worden aangehaald. Een tweede deelvak binnen economie dat we behandelen is bedrijfswetenschappen rond ondernemen. Hier zoeken we naar antwoorden op vragen als: hoe start je een onderneming? Of hoe financiert je je onderneming? En wat is duurzaam ondernemen?

Waarom kies jij voor economie? We verwachten dat je een zekere interesse voor economische-maatschappelijke problemen hebt en dat je daar een kritische mening over wil vormen. De leerinhouden worden gelinkt aan de actualiteit en soms verwerkt via ICT (Excel, Word, PowerPoint en natuurlijk het internet).

Je communicatieve vaardigheden worden aangescherpt door de vele groepsopdrachten en presentaties. Bovendien leer je zo ook zelfstandig werken. Je neemt verantwoordelijkheid op bij het uitvoeren van de klasopdrachten en leert je eigen werk en dat van medeleerlingen evalueren. Dit komt bij uitstek aan bod in de onderzoeksvaardigheden en de bedrijfssimulatie Ecoman. Je neemt daar samen met je medeleerlingen een fictief bedrijf over en je krijgt verantwoordelijkheid over een

eigen departement (marketing, personeel...). Je moet met je managementteam concurreren tegen twee of drie andere bedrijven/groepjes. Het is niet alleen een realistische en praktijkgerichte manier om met het volledige beslissingsproces in een bedrijf kennis te maken, het is ook een praktische toepassing van de leerstof uit de lessen economie.

3.4.2 Richting humane wetenschappen

De richting humane wetenschappen heeft een sterk sociaal, maatschappelijk en cultureel accent. Als je de dagelijkse realiteit boeiend vindt, de samenleving grondig wil verkennen, gefascineerd bent door de mens en zijn handelingen in de (steeds complexere) maatschappij, interesse hebt voor intermenselijk contact, voor communicatie, communicatiemiddelen en de invloed ervan, dan is deze richting wellicht iets voor jou. Onderzoeksvaardigheden, een kritische ingesteldheid en taalvaardigheden zijn daarbij erg belangrijk en krijgen extra aandacht door de manier waarop we de complementaire uren invullen.

Gedrag- en cultuurwetenschappen zijn de vakken eigen aan deze richting. Daarin worden de verschillende aspecten van het menselijke gedrag en de cultuur behandeld.

In het vak gedragswetenschappen komen onder andere de volgende thema's aan bod:

- verschillende soorten identiteit en theorieën over persoonlijkheidsontwikkeling,
- het verschil tussen zelfkennis, voorwetenschappelijke en wetenschappelijke kennis,
- problemen bij persoonlijkheidsontwikkeling (bijvoorbeeld stoornissen),
- de invloed van omgevingsfactoren op het 'zelf' (sociale psychologie),
- verschillen tussen mensen (aangeboren versus aangeleerd) en maatschappelijke diversiteit,
- sociale stratificatie en breuklijnen in de samenleving,
- verschillende soorten conflicten in/tussen jezelf/groepen,
- sociologische theorieën over conflicten en geweld.

In het vak cultuurwetenschappen komen onder andere de volgende thema's aan bod:

- media: functies, macht van de media, beeldvorming en propaganda, vrije meningsuiting en persvrijheid ...,
- filosofie: nadenken over mens en maatschappij, goed en kwaad, de zin van leven en dood, waarheid en wetenschap ...,
- politiek: de werking van onze democratie en haar instellingen, het Belgische staatsbestel, politieke partijen ...,
- justitie: de werking en structuur van het gerecht, het verloop van en de betrokkenen bij een rechtszaak ...,
- kunst en maatschappij: de rol van kunst in de maatschappij, de wederzijdse beïnvloeding van kunst en wetenschap ...

3.4.3 Pool Latijn

Als je een ruime culturele belangstelling hebt en geboeid bent door de verbaal-literaire aspecten van de oude cultuur en haar bijdrage tot de West-Europese letterkunde, dan kun je kiezen voor een richting met de pool Latijn.

Door Latijnse teksten te bestuderen, ontwikkel je je formeel-logische denken en krijg je inzicht in de literaire theorie.

Als je in de derde graad kiest voor Latijn, krijg je een vorming waarin het taalkundige, literaire en culturele een belangrijke plaats innemen. Je leest er immers poëtische, historische, retorische, filosofische en juridische teksten uit de oudheid en vergelijkt die met gelijkaardige teksten uit andere periodes en culturen. Op die manier word je uitgedaagd om kritisch na te denken over het antieke mens- en wereldbeeld en onze huidige opvattingen over mens en wereld.

Wil je de studie van het Latijn in de derde graad verderzetten, dan is het belangrijk dat je een grote belangstelling hebt voor de Latijnse taal en bereid bent zinnen steeds opnieuw grammaticaal te ontleden, de betekenis van een tekst te begrijpen en die om te zetten naar de eigen taal. De studie van het Latijn draagt dus zeker bij tot de verrijking van je Nederlandse taalbagage.

Je kennis van de basiswoordenschat en -grammatica, die je in de vorige jaren hebt verworven, wordt in de derde graad verstevigd en paraat gehouden en we gaan ook dieper in op de vormgeving.

3.4.4 Pool moderne talen

Voor een richting met een pool moderne talen kies je als je een ruime belangstelling en aanleg hebt voor talen, als je geboeid bent door andere culturen en als je houdt van het contact met anderen in een vreemde taal.

In een pool met moderne talen krijg je naast de vakken Frans en Engels ook het vak Duits. De richtingen EM, LM en LM4 krijgen drie uur Duits, de richtingen EM4 en MWE elk twee uur. In de beide gevallen verwerf je een grondige kennis van de grammatica, breid je je woordenschat uit en oefen je verder de vaardigheden. De leerlingen met drie uur Duits krijgen een ruimer aanbod aan woordenschat, meer ruimte voor de vaardigheden en meer tijd om alles in te oefenen en te herhalen.

Voor Frans en Engels krijg je in vergelijking met andere richtingen telkens één uur extra: vier uur per week Frans en drie uur per week Engels.

In de pool moderne talen leer je nadenken over taal en krijg je inzicht in de manier waarop een taal functioneert en verband houdt met de cultuur en intermenselijke communicatie. Je maakt ook kennis met de literatuur, leest wetenschappelijke en technische teksten en leert creatief omgaan met taal.

De nadruk ligt op een vlotte taalbeheersing. We beogen dan ook een hoger beheersingsniveau, zowel mondeling als schriftelijk. Daarom is het noodzakelijk een zeer ruime woordenschat te verwerven en op een goede grammaticale basis te kunnen rekenen. We verwachten ook spreekdurf, luisterbereidheid en de wil om een zo correct mogelijke taal te hanteren.

3.4.5 Pool wetenschappen

Als je een grote interesse hebt in wetenschappen en in de tweede graad voldoende hebt gehaald voor aardrijkskunde, biologie, chemie en fysica, dan kun je kiezen voor de pool wetenschappen. In richtingen met deze pool zal je een sterke basis krijgen voor de wetenschappelijke vakken zodat je in het hoger onderwijs een wetenschappelijke studie kan aanvatten.

Voor leerlingen in een richting met de pool wetenschappen ligt de nadruk in het vak aardrijkskunde op wetenschappelijke thema's. De onderwerpen 'kosmografie en atmosfeer' en 'opbouw en afbraak van fysische landschappen' worden uitgediept en het thema 'bodems', cartografie en/of Gis-toepassingen en ICT-vaardigheden komen erbij.

De inhouden in het vak biologie gaan over de opbouw en werking van de cel, de stofwisselingsprocessen en hun regulatie, de voorplanting, het doorgeven van erfelijke informatie, het ontstaan en de evolutie van soorten. Het leerplan voorziet in een aantal uitbreidingen en verdere keuzeonderwerpen waarbij vooral wordt ingespeeld op de actualiteit. In diverse practica, verspreid over de twee jaren, maken leerlingen zich de wetenschappelijke onderzoeksmethode eigen.

Op het programma van chemie staan leerinhouden zoals 'structuur en eigenschappen van de materie' en 'de chemische reactie'. Daarbij besteden we niet alleen aandacht aan de pure feitenkennis maar ook aan een wetenschappelijke denk- en werkmethode. We investeren ook heel wat tijd in practica, het gebruik van ICT, wetenschappelijke literatuur ...

Naast aardrijkskunde, biologie en chemie krijg je ook het vak fysica. Veel van onze leerlingen zullen in hun vervolgstudie immers terecht komen in studierichtingen waarin fysica een basiscursus is.

Hieronder geven we een overzicht van de thema's die worden behandeld.

In het vijfde jaar:

- elektrodynamica (elektrische stroom, spanning ...),
- elektromagnetisme (magnetisch veld, krachtwerking, inductieverschijnsel ...),
- kernfysica (radioactiviteit, toepassingen en gevaren van radioactieve straling ...).

In het zesde jaar:

- kinematica (bewegingsleer),
- dynamica (beginselen van Newton, krachten ...),
- arbeid, energie en vermogen,
- periodieke verschijnselen (trillingen, golven).

De practica in alle wetenschapsvakken geven je de kans om experimentele vaardigheden te ontwikkelen, een nauwkeurige verslaggeving te koppelen aan een precieze waarneming en veilig te leren omgaan met stoffen. We koppelen de leerinhouden aan maatschappelijke, relevante en herkenbare contexten. Zo willen we je een verrijkende visie aanbieden, onder andere op de bescherming van het leefmilieu en de noodzaak van een zorgzame omgang met grondstoffen en eindproducten op aarde.

3.4.6 Pool wiskunde

Met de cursussen van zes en zes-plus-twee uur geven we je een sterke wiskundige vorming. Bij die vorming willen we een basis leggen voor vervolgstudies in studierichtingen met een wiskundige, wetenschappelijke of toegepaste wetenschappelijke invalshoek.

Je beschikt over een stevige theoretische basis vanuit de tweede graad. Een richting in de tweede graad met vijf uur wiskunde is de beste basis voor een richting met een pool wiskunde. Daarnaast moet je bereid zijn de opgedane wiskundige kennis voortdurend te onderhouden en bij voorkeur ook een positief advies van de klassenraad hebben voor de pool wiskunde.

Bij de pool wiskunde hoort een pakket wetenschappen.

In de wiskundige richtingen zonder pool wetenschappen (EW, LW6 of LW8) omvatten de lessen biologie de volgende leerinhouden: de opbouw en werking van de cel, stofwisselingsprocessen, de voortplanting bij de mens, het doorgeven van erfelijke informatie, het ontstaan en de evolutie van soorten. De leerinhouden worden gekoppeld aan de actualiteit en de practica helpen je om een wetenschappelijke onderzoeksmethode te verwerven.

Naast biologie krijgen de leerlingen die de pool wiskunde kiezen (zonder de pool wetenschappen) ook chemie en fysica. Met de basis die je krijgt, ben je goed voorbereid op alle vormen van hoger onderwijs met een belangrijk pakket natuurwetenschappen in de aanvangsfase.

In chemie wordt niet enkel de pure feitenkennis en de wetenschappelijke werkmethode aangereikt, ook zullen we de leerinhouden koppelen aan specifieke contexten en maken we tijd voor practica, ICT en het onderzoekend leren door de leerlingen.

In fysica komen vooral de hoofdzaken van elektrodynamica en elektromagnetisme aan bod in het vijfde jaar en kinematica, dynamica en trillingen in het zesde jaar. Daarnaast zijn er nog een aantal keuzethema's. Fysica wordt gebracht als een wetenschap die de fysische verschijnselen uit onze ervaringswereld kan verklaren en voorspellen.

3.4.7 Natuurwetenschappen als algemene vorming

De richtingen zonder pool wetenschappen of pool wiskunde krijgen twee uur natuurwetenschappen. In dat vak brengen we 'wetenschap voor de burger van morgen' en dat in tegenstelling tot 'wetenschap voor de wetenschapper van morgen' in de andere richtingen.

3.5 Nog een aantal accenten in onze school

De zogenaamde complementaire uren laten ons toe om, naast de gemeenschappelijke lessentabel van de katholieke aso-scholen, ook schooleigen accenten te leggen.

3.5.1 Esthetica

Wij kiezen ervoor om alle leerlingen in de derde graad het vak esthetica aan te bieden omdat we ervan overtuigd zijn dat dat bijdraagt tot hun algemene, culturele vorming.

Esthetica wil leerlingen leren kijken en luisteren naar kunst, maar vooral ook laten genieten van kunst. Leerlingen maken vanuit hun observatie kennis met de bouwstenen van de bouwkunst en passen het technische jargon toe in persoonlijk onderzoek en in creatieve opdrachten, die een even belangrijk element van de evaluatie zijn als de traditionele toetsen.

Tegelijk besteden we ook aandacht aan de achterliggende artistieke aspecten van de geobserveerde en andere voorbeelden. Aan de hand van kunststromingen en stijlen, van groepen en (het werk van) individuele kunstenaars, en van thematische onderzoeken ontplooit de opgedane technische kennis zich tot inzicht in en vooral waardering van kunst in zoveel mogelijk facetten. Daarbij komen verschillende kunsttakken (schilderkunst, beeldhouwkunst, architectuur, muziek, dans en film) aan bod. Vanuit het vak esthetica werken we samen met het vak lichamelijke opvoeding ook aan een dansproject en leveren we een bijdrage aan studiereizen, waaronder het bezoek aan Londen of Parijs en de eindejaarsreis.

Vanuit die veelzijdigheid wil esthetica haar belangrijkste doel bereiken: een volwassen attitude ontwikkelen ten opzichte van kunst. Die attitude kunnen we omschrijven als:

- de ontwikkeling van een open houding ten opzichte van kunstuitingen van vroeger en nu, van hier en elders,
- zelfstandig een weg zoeken in onze moderne beeld-, muziek- en filmcultuur op basis van bewuste waardering,
- de esthetische beleving inpassen in het eigen leven als een bijdrage tot een meer volwassen en rijkere persoonlijkheid.

3.5.2 Wiskunde

Afhankelijk van het wekelijkse aantal lesjeden wiskunde (drie, vier, zes of zes-plus-twee) zijn er grondige verschillen, uiteraard in de omvang van de leerstof, maar ook inzake aanbreng, diepgang, theoretische ondersteuning, verwerkingsnelheid ...

Net zoals de cursus van de zes en zes-plus-twee uur richt de cursus van vier uur zich tot de leerlingen die in de tweede graad vijf uur wiskunde gevolgd hebben. In de cursus van vier uur worden het abstracte denken en het verdiepend verwerken van de leerstof verder ingeoeffend. De leerlingen die in de tweede graad vier uur wiskunde gevolgd hebben, kunnen die cursus in de derde graad volgen na een gunstig advies van de klassenraad.

Op onze school hebben we ervoor gekozen om alle leerlingen de mogelijkheid te bieden een cursus van vier uur wiskunde te volgen.

Het leerplan van de richtingen met drie uur wiskunde in de derde graad kent een concretere en minder theoretische aanpak en richt zich vooral tot leerlingen die in de tweede graad vier uur wiskunde gevolgd hebben.

3.5.3 Antieke cultuur

In de richting Latijn-moderne talen met drie uur wiskunde en de richting Latijn-wiskunde met zes uur wiskunde wordt er een extra uur antieke cultuur gegeven, bovenop het basispakket van vier uur Latijn.

In dat extra uur ligt de nadruk op het verfijnen van de meervoudige onderzoekscompetenties, waarbij de leerlingen thema's uit de Griekse-Romeinse oudheid en het Latijnse humanisme uitdiepen en hun resultaten afwisselend schriftelijk (via o.m. papers en webquests), mondeling (via o.m. spreek- en gidsbeurten) en (audio)visueel (via o.m. tijdlijnen en filmpjes) presenteren.

3.5.4 Accenten in de richting humane wetenschappen

We bieden de leerlingen twee lessen 'project humane vakken' aan en één of twee extra lessen talen. In het project humane vakken leren we je aan de hand van theorie en praktijk hoe een menswetenschappelijk onderzoek uit te voeren. Daarbij komen verschillende onderzoeksmethodes aan bod (bronnenstudie, interview, enquête, experiment ...), die worden toegepast op zelfgekozen onderzoeksonderwerpen. De nadruk ligt op groepswork, maar er zijn ook individuele opdrachten. Aan het einde van het zesde jaar kunnen de leerlingen zelfstandig en op een methodologisch verantwoorde manier een onderzoek plannen en uitvoeren.

De keuze van onze school om een uur Frans praktijk en een uur Engels praktijk te geven, is een bewuste keuze. Veel van onze leerlingen uit de richting humane wetenschappen gaan immers in een sociale richting verder studeren. Een goede taalvaardigheid zal hen van pas komen tijdens hun studies, maar zeker ook later op de werkvloer.

In dat extra uur praktijk wordt er geoefend op de taalvaardigheden. De thema's hebben betrekking op de actualiteit of de inhoud van de vakken cultuur- en gedragswetenschappen. Woordenschat en grammatica, gelinkt aan die thema's, worden geïntegreerd gegeven in de vaardigheidsoopdrachten. Dat uur praktijk wordt los van het basispakket Frans en Engels geëvalueerd.

De leerlingen die kiezen voor een cursus van vier uur wiskunde in plaats van de basis cursus met drie uur wiskunde, krijgen geen extra uur Engels praktijk.

3.5.5 Accenten in de pool wetenschappen

In de pool wetenschappen hebben we voor de verschillende wetenschappen gekozen voor een maximum aantal uren, zodat leerlingen die hun studies willen verderzetten in het hoger onderwijs, voldoende voorbereid zijn.

3.5.6 Accenten in de richtingen economie-wiskunde en Latijn-wiskunde

In deze twee richtingen met zes uur wiskunde bieden we naast het basispakket wetenschappen (één uur aardrijkskunde, één uur biologie, één uur chemie en één uur fysica) nog een extra uur wetenschappen aan, waarin we wetenschappelijke projecten uitwerken en wat extra leerstof aanbieden.

3.5.7 Accenten in de richting wiskunde-wetenschappen

Je kunt kiezen voor twee extra uren wiskunde (zes-plus-twee) bovenop de basis-cursus van zes uur wiskunde voor de richtingen met de pool wiskunde. Bij de zes-plus-twee uur worden de lestijden ingevuld met uitdagende, creatieve thema's die in verschillende werkvormen behandeld worden. Onderwerpen die aan bod komen, zijn: lineaire programmering, boldriehoeksmeetkunde, fractalen, grafentheorie, codering, niet-Euclidische meetkunde, iteratiemethoden, wiskunde en de islam, cartografie, differentiaalvergelijkingen ... Bovendien wordt er gedurende één semester aan een wiskundeproject gewerkt.

Je kunt ook kiezen voor een extra uur wetenschappelijk tekenen en een uur economische initiatie in plaats van twee uur extra wiskunde. De cursus wetenschappelijk tekenen heeft als hoofddoel het ruimtelijk inzicht van de leerlingen te ontwikkelen. Dat gebeurt hoofdzakelijk via de projectievoorstelling en de perspectiefvoorstelling.

De cursus economische initiatie is een minicursus economie waarin we proberen je economisch inzicht te verruimen door begrippen aan te brengen en de economische actualiteit te verklaren. Thema's die aan bod komen, zijn: de goederen- en arbeidsmarkt, het optreden van de overheid, het geldsysteem, economische groei, het rentebeleid van de Europese commissie ...

4 Overgangsmogelijkheden na de tweede graad

Als je in het vierde jaar het oriënteringsattest A hebt behaald, kun je theoretisch gezien naar gelijk welke studierichting van de derde graad overgaan. De **logische** overgangen zijn die richtingen die logischerwijze volgen uit de richtingen in de tweede graad. Hieronder vind je een overzicht van die overgangen binnen onze school. Om een goede keuze te maken, hou je best rekening met je eigen interesses en het advies van de klassenraad.

TWEEDE GRAAD	DERDE GRAAD
ECONOMIE (accent talen)	Economie – moderne talen Humane wetenschappen ¹ Moderne talen – wetenschappen
ECONOMIE (accent wiskunde)	Economie – wiskunde Economie – moderne talen Humane wetenschappen ¹ Moderne talen – wetenschappen Wetenschappen – wiskunde
HUMANE WETENSCHAPPEN	Humane wetenschappen Moderne talen – wetenschappen Economie – moderne talen ²
LATIJN (accent talen)	Latijn – moderne talen Latijn – wetenschappen Humane wetenschappen ¹ Moderne talen – wetenschappen Economie – moderne talen ²
LATIJN (accent wiskunde)	Latijn – wiskunde Latijn – wetenschappen Latijn – moderne talen Humane wetenschappen ¹ Moderne talen – wetenschappen Wetenschappen – wiskunde Economie – moderne talen ² Economie – wiskunde ²
WETENSCHAPPEN	Wetenschappen – wiskunde Moderne talen – wetenschappen Humane wetenschappen ¹ Economie – moderne talen ² Economie – wiskunde ²

¹ leerstof gedrags- en cultuurwetenschappen van de tweede graad in te halen via een zomercursus

² leerstof economie van de tweede graad in te halen via een zomercursus

5 Wat na het secundair onderwijs?

In het tweede semester van het vijfde jaar en ook in het zesde jaar organiseren de school en de scholengemeenschap een aantal initiatieven die je kunnen helpen bij je verdere studiekeuze in het hoger onderwijs.

Welke aso-studierichting bereidt het best voor op alle studierichtingen van het hoger onderwijs? Geen enkele, want dat zou een aso-richting moeten zijn met veel economie, veel talen (inclusief Latijn en Duits), veel wetenschappen en veel wiskunde. Dat zou samen goed zijn voor 45 lestijden per week en dat is niet te realiseren. We moeten het dus genuanceerder stellen: iedere aso-richting bereidt goed voor op veel richtingen in het hoger onderwijs.

Sommige studierichtingen in het hoger onderwijs eisen van toekomstige studenten een specifieke voorkennis van wiskunde, wetenschappen, talen, artistieke vaardigheden of creativiteit (kunstonderwijs). Soms is er zelfs een toelatingsproef.

Een duidelijk overzicht van alle vervolgopleidingen in het hoger onderwijs vind je op www.onderwijskiezer.be. Je vindt er niet alleen de beschrijving van een studierichting, maar ook de toelatingsvoorwaarden, de instellingen waaraan je die richting kunt volgen, de beroepskeuzes die je van daaruit kunt maken ... Om te weten hoe goed leerlingen het doen in het eerste jaar hoger onderwijs, kijkt men naar het studierendement. Het Ministerie voor Onderwijs en Vorming publiceert die cijfers voor Vlaanderen jaarlijks. Hoe hoger het gemiddelde studierendement, hoe beter de studenten uit een secundaire studierichting het gemiddeld doen in een bepaalde bacheloropleiding. Ook die cijfers kun je raadplegen via www.onderwijskiezer.be. Ga er dus zeker eens een kijkje nemen!

In de tabel in bijlage 2 van deze brochure vind je alvast het studierendement in het eerste jaar van het hoger onderwijs van de leerlingen die aan onze school afstudeerden.

6 Wanneer moet je keuze bepaald zijn?

Ten laatste op vrijdag 28 juni 2019.

Even verduidelijken ...

Voor de paasvakantie kun je je voorlopige keuze voor de derde graad al bekendmaken via een vragenlijst. Je keuze wordt dan besproken tijdens de klassenraad na Pasen.

Tijdens het oudercontact van 26 april kan je keuze ter sprake komen. Indien je keuze niet overeenstemt met het advies van de klassenraad, worden jij en je ouders expliciet uitgenodigd.

Je definitieve keuze moet in ons bezit zijn op vrijdag 28 juni 2019, nadat je je eindrapport gekregen hebt. Daarna worden de klasgroepen immers samengesteld.

Indien je toch nog wat meer bedenktijd wil, laat je dat ten laatste op maandag 1 juli 2019 aan mevr. Van Trappen (de coördinator) of mevr. Noppe (de directeur) weten.

Om een optimale leeromgeving te creëren, streeft de school naar een werkbare klasgrootte en weloverwogen studieovergangen. In uitzonderlijke gevallen kun je van studierichting veranderen op twee data (de eerste schooldag na de herfstvakantie en na de kerstvakantie).

In het vijfde jaar zijn er altijd leerlingen die toch nog van richting veranderen voor 15 januari van dat schooljaar. Weet dan dat je de leerstof voor de richtingsvakken van het eerste semester moet inhalen.

7 Info en inschrijvingen voor nieuwe leerlingen

Leerlingen die van een andere school komen, kunnen zich inschrijven in het Sint-Jozefsinstituut, Statiestraat 37, Ternat, op vrijdag 26 april 2019 van 18 uur tot 21 uur. en op maandag 1 juli van 16 uur tot 19 uur. Wenst u daarna nog in te schrijven, dan kan dat na een telefonische afspraak op het nummer 02 582 13 11.

Er is ook een infoavond op dinsdag 26 februari 2019 van 18.45 tot 21 uur.

Voor inlichtingen kun je ook een telefonische afspraak maken met mevr. Van Trappen, onze coördinator, op het nummer 02 582 13 11 en kun je terecht op onze website (<http://www.sint-jozef-ternat.be>).

BIJLAGE 1 De doeleinden van het aso

Het aso heeft een uitgesproken doorstromingsfunctie.

Dit wil zeggen dat de vorming gericht is op een vervolgstudie in het hoger onderwijs en dus niet op de arbeidsmarkt of een tewerkstelling op achttien jaar.

Het aso zal algemene studievaardigheden en attitudes bevorderen, zoals het doelmatig verwerken van grotere leerstofgehelen, het efficiënt plannen van de studieactiviteiten, de reflectie op de eigen aanpak, een houding van levenslang leren en een interesse voor de theoretische, wetenschappelijke benadering.

Een theoretische benadering betekent niet alleen het begrijpen en analyseren van de betekenis van ideeën en situaties, maar ook het conceptualiseren, het probleemoplossend denken en het kritisch beoordelen. Het is een belangrijke opdracht in het aso een creatief-kritische geest en de daaraan gekoppelde attitudes bij de leerlingen op te wekken.

Het aso is essentieel gericht op algemene vorming.

Het feit dat het aso-onderwijs algemeen vormend is, houdt in dat de leerinhouden, vaardigheden en attitudes gericht zijn op een brede en diepgaande verkenning van (aspecten van) de werkelijkheid. Een 'brede verkenning' slaat op het feit dat de vorming de verschillende cultuurcomponenten zal omvatten; 'diepgaande verkenning' betekent dat het aso zal trachten diep (theoretisch) in bepaalde studiedomeinen door te dringen, naargelang van de gekozen studierichting.

De keuze van de leerinhouden, vaardigheden en attitudes wordt door twee criteria bepaald: de overdracht van het culturele erfgoed of de traditie, en de maatschappelijke relevantie. Elk studiedomein of vakgebied zal die elementen uit het verleden aanreiken en overdragen die voor het heden als cultureel waardevol worden beschouwd, onder meer omdat ze belangrijk worden geacht voor de individuele en maatschappelijke ontplooiing van de jongeren uit deze tijd. Dat selectie criterium steunt uiteraard op een waardeoordeel dat aan een bepaald mens- en wereldbeeld en de tijdsgeest is gebonden. Daardoor is de selectie permanent aan verandering onderhevig.

Het criterium van de maatschappelijke relevantie waakt erover dat het aso niet buiten de werkelijkheid zou staan of levensvreemd zou zijn. Opdat de leerlingen uiteindelijk bekwaam worden om met de hen omringende wereld een kritische dialoog aan te gaan, is het nodig dat zij met die wereld via de leerinhouden in contact treden en de noodzakelijke vaardigheden en attitudes verwerven.

Uit: 'Uittreksel uit het VLOR-advies van 19 mei 1995 betreffende het algemeen secundair onderwijs (aso) in de derde graad van het voltijds secundair onderwijs.

BIJLAGE 2 Studierendement in het eerste jaar hoger onderwijs

Participatiegraad en studierendement in het eerste jaar hoger onderwijs van de leerlingen die afstudeerden van 2009-2010 t.e.m. 2014-2015 aan het Sint-Jozefsinstituut. Verdere informatie kan je terugvinden op onze website onder de rubriek oud-leerlingen, studierendement.

ASO-studierichting	Opleiding hoger onderwijs	Aantal rechtstreeks doorgestroomde studenten	Participatiegraad	Gemiddeld studierendement
Economie-moderne talen (260 afgestudeerde lln.)	ABA	175	67,31%	69,52%
	PBA	91	35,00%	91,13%
Economie-wiskunde (46 afgestudeerde lln.)	ABA	36	78,26%	87,74%
	PBA	9	19,57%	78,80%
Humane wetenschappen (129 afgestudeerde lln.)	ABA	59	45,74%	70,81%
	PBA	71	55,04%	93,29%
Latijn-moderne talen (48 afgestudeerde lln.)	ABA	44	91,67%	69,59%
	PBA	4	8,33%	91,27%
Latijn-wetenschappen (42 afgestudeerde lln.)	ABA	38	90,48%	86,79%
	PBA	4	9,52%	100,00%
Latijn-wiskunde (55 afgestudeerde lln.)	ABA	52	94,55%	80,11%
	PBA	3	5,45%	96,67%
Moderne talen-wetenschappen (80 afgestudeerde lln.)	ABA	56	70,00%	77,10%
	PBA	21	26,25%	89,16%
Wetenschappen-wiskunde (125 afgestudeerde lln.)	ABA	120	96,00%	84,73%
	PBA	4	3,20%	97,50%

Opleiding hoger onderwijs: de professionele (PBA) en/of academische (ABA) bachelor waarin men zich voor het eerst inschrijft na het secundair onderwijs. Op onze website (<http://www.sint-jozef-ternat.be> onder de rubriek oud-leerlingen) vind je gedetailleerd over welke opleidingen het gaat.

Aantal studenten: het aantal leerlingen uit deze secundaire studierichting dat zich inschreef in een bepaalde bacheloropleiding van het hoger onderwijs.

Participatiegraad: het percentage studenten (t.o.v. alle afgestudeerden uit deze secundaire studierichting) dat zich ingeschreven heeft in een ABA of PBA van het hoger onderwijs.

Studierendement: de verhouding van het aantal verworven studiepunten (waarvoor geslaagd) t.o.v. het aantal opgenomen studiepunten (waarvoor ingeschreven). Een gemiddeld studierendement van 68% bijvoorbeeld = de studenten uit deze secundaire studierichting zijn samen geslaagd voor 68% van de studiepunten waarvoor ze zich hadden ingeschreven. Hoe hoger het gemiddelde studierendement, hoe beter de studenten uit deze secundaire studierichting het gemiddeld doen in een bepaalde bacheloropleiding.

Bron: Ministerie van Onderwijs en Vorming

een bewuste keuze in de goede richting

Sint-Jozefsinstituut - Statiestraat 37 - 1740 Ternat ☎ 025821311
✉ info@sint-jozef-ternat.be 🌐 www.sint-jozef-ternat.be